

تاریخ و کالت دادگستری در جهان

شغل و کالت دادگستری و پیدایش تمدن ، بایکدیگر شروع شده است و از همان زمان که مردم زندگی دسته جمعی و اجتماعی را بنا نهادند متوجه لزوم داوران شدند تا بین آنان بقضاوت برخیزند و وکیل دادگستری نیز در کنار قاضی قرار داشت و از همانوقتی که داور پیدا شد لااقل دو وکیل متمم وجود یک قاضی بودند .

بهمین سبب است که گفته میشود که از همان عصور قدیمه یعنی دوره کلدانی (در عراق) و ماد و فرس (در ایران) و قبطنی (در مصر) ، شغل « وکالت در امور قضائی » وجود داشته اگر بنامهای دیگری شناخته میشود است و اگرچه در دو کشور اخیرالذکر طبق دستور امراء و حکام ، وکیل دادگستری فقط حق داشته است که دفاعیه مربوطه را بنویسد و سپس در دادگاه قرائت کند و آنان بدینوسیله میخواستند از فصاحت و تأثیر کلام وکیل - که در اکثر موارد بضرر حکام که غالباً سشتکی عنه بودند تمام میشد - بکاهند .

بعداً در یونان نیز شغل وکالت پیدا شد و بحدی وسعت یافت که بصورت حرفه مخصوصی درآمد و آتن اولین مدرسه وکلای دادگستری شد و قانونگذار معروف سولون باین حرفه که رابطه مستحکمی با قضاوت و امور عامه داشت اهتمام زیادی مبذول داشت و موجبات توسعه و تجلیل این حرفه را در اجتماع آنروز فراهم کرد مثلاً چون مسئله بردگی در آنوقت رسمیت و ظهور بیشتری داشت جز آزاد ها کسی حق ورود در این امر را نداشت .

وکیل دادگستری در یونان دارای استقلال فکر و آزادی عمل بود و کسانی که به سوء رفتار ، اشتها داشتند نمیتوانستند در سلک آنان منسلک گردند و سولون در ضمن قوانین جاریه اعلام کرده بود که همان موقعیت مقدسی را که قضات دارند وکلای عدلیه هم دارا میباشدند .

حرفه وکالت دادگستری در کشور رم وارد شد ولی وضع آن تفاوت داشت باین معنی که وکیل بیچاره در مقابل دفاع از متهمین ، مورد احترام آنان قرار میگرفت . در اوایل تأسیس چون حرفه وکالت توسعه زیادی نداشت احتیاجی به قوانین و آئین نامه نیز نبود ولی کم کم و پس از توسعه تدریجی آن ، و منشعب شدن امور مربوط به آن ، نوبت وضع مقررات لازمه هم فرارسید تا همانطوریکه کارهای آقایان وکلاء محدود و مشخص میگردد مورد حمایت قوانین نیز قرار گیرند .

خود قوانین - بطور کلی - نیز در ابتداء ناچیز بودند و فرا گرفتن آنها و تطبیق آن با شاکیان و متهمین و سایر موارد آن ، امر ساده ای بحساب میآمد ولی با توسعه نیازمندیهای اجتماع (که روز بروز منظم تر شده و افراد وابستگی بیشتری بهمدیگر پیدا

تاریخ وکالت دادگستری در جهان

میکردند) انشعاب قوانین و مقررات مختلفه افراد آن، بطورشگرفی فزونی یافت و وکلای عدلیه وارد مرحله مشکلتی از حرفه خود شدند و در همین موقع بود که وکلای زبردست که در خطابه و سخنگوئی ید طولائی داشتند و فن روانشناسی را نیز میدانستند روی کار آمدند و فصاحت و بلاغت یکی از لوازم وکیل گردید.

هنگامیکه جمهوری روم تبدیل به امپراطوری روم شد کشیشان شروع به تهدید وکلای عدلیه کردند و کار آنان را پیش از حد محدود ساختند تا مگر بدینگونه از احترام آنان کاهش دهند ولی نتیجه معکوس گرفتند و سپس برای رقابت، عده‌ای از خود آنها وارد این حرفه شدند:

در این دوره بود که وکلا حق یافتند که در صورت تمایل وارد مرحله قضاوت هم بشوند لوی نهم در فرانسه ناگزیر شد که بوکلا اجازه دهد برای خود تشکیلاتی درست کنند و سندیکای مخصوص بخویش را انتخاب نمایند و پس از وی فیلیپ دو بوالوا این حرفه را مشخص تر کرد و اشخاصی را که صلاحیت نداشتند از اشتغال باین امر مهم منع نمود همچنین مقرر کرد که:

وکیل بایستی در اول طلوع آفتاب در محکمه حاضر باشد.
هیچ وکیلی حق ندارد بیش از وکالت سه متهم را بپذیرد تا اینکه فرصت کافی برای رسیدگی بکار آنها را داشته باشد و برای اینکه حق سایر وکلای دادگستری تضییع و تعطیل نگردد.

هیچکس حق ندارد در کرسی وکلای دادگستری جلوس نماید.
در سال ۷۲۳ هجری شمسی (۱۳۴۴ میلادی) پارلمان فرانسه مقرراتی برای وکلای دادگستری تصویب کرد که از جمله آنها موارد زیر میباشد:

- ۱- وکیل باید سوگند یاد کند که در شغل خود درستکار و با اخلاص باشد.
  - ۲- اگر دانست که فلان مسئله‌ای که مدعی آن بر باطل است و میخواهد باطل خود را بوسیله وی تحمیل بر صاحب حق کند از پذیرفتن وکالت وی باید خودداری کند
  - ۳- نبایستی با بهانه‌های مصنوعی برای گرفتن حق الوکاله بیشتری تشبث نماید
  - ۴- نبایستی قراردادی را که برای اخذ حق الوکاله میندد مبنی بر نتیجه دفاعیات باشد
  - ۵- هنگام دفاع بایستی لباس بلند و موقری بپوشد.
- در عین حال بسیاری از قوانین مربوطه وکلای دادگستری بوسیله سندیکای خود آنها مقرر میگردد مثلاً قوانین تأدیبی و جزائی مربوط باعضاء، بوسیله سندیکا تدوین و اجراء میشد.

اجتماع عمومی وکلاء هر مجازاتی که برای یکی از افراد مقرر میکرد قابل استیناف نبود مگر در مورد عقوبت انفصال که وی میتوانست از آن استیناف بخواهد
هر سال جدول اساسی وکلای دادگستری برای پارلمان فرستاده میشد و پارلمان حق نداشت اسم هیچ مردی را از جدول حذف کند چون این مسئله مربوط بسندیکای وکلاء بود و بس.

تاریخ وکالت دادگستری در جهان

در سال ۱۶۰۲ میلادی (۵۸۱ هجری شمسی) که در اثر اعمال غرض مسیو سولی مقرراتی علیه وکلای عدلیه از طرف پارلمان تصویب شد تمام وکلاء که ۳۰۷ نفر بودند دست از کار خود کشیدند و هنری چهارم مجبور شد که بخاطر جلوگیری از تعطیل امور قضائی بفتح وکلاء اقدامی بعمل آورد .

معلوم است که بسیاری از زمامداران از حرفه وکالت دادگستری و از شاغلین باین حرفه خوششان نیامد و علیه آنان مقرراتی تدوین میکردند مثلاً ناپلئون بناپارت از بزرگترین دشمنان آنان بود مثلاً برئیس قضاات فرانسه حق داده شد که هر یک از وکلای دادگستری را که میل داشته باشد از شغل خود برکنار نماید و هیچگونه توجهی بدفاعیات او نکند .

ناپلئون وکلاء را مجبور کرد که مقدار حق الوکاله خود را در وکالتنامه خود ذکر بکنند و همچنین کلیات دفاعیه خود را بنویسند و حضورشان را در جلسات دادگاهها لازم ندانست ولی این ترتیب معمول نشد وکلاء احترام و شخصیت خود را ثانیاً بدست آوردند و معالوف اکثر مقررات کنونی که مربوط بوکلای دادگستری است از بقایای مقررات عهد ناپلئون است .

هنگامیکه حرفه وکالت دادگستری شروع شد بسیار ساده بود مثلاً هنگامی که حوا ، خواست از فرزندش - در مقابل تهمت قتل هاییل - دفاع کند قانون جزائی وقوانین بازپرسی و دفاعی و غیره را نخوانده بود ولی امروز که جهان تطور و تکامل یافته است و جرائم متنوع و متعددی پیدا شده و مسائل حقوقی و قضائی رو باز دیاد گذارده و از طرف دیگر سکر و ریاکاری عدهای از بشر توسعه پیدا کرده است حرفه وکالت یکی از مهمترین و ضروری ترین حرفه ها شده است و بیچاره وکیل دادگستری در بسیاری از موارد بایستی برای دقت در دفاع ، از فنون هندسه و تجارت و طب مطلع باشد .

حتی یکی از وکلای دادگستری برای دفاع از موکل خود احتیاج بفرا گرفتن فن احضار ارواح پیدا نمود ، و شاید هم احضار روح شخص مورد احتیاج موفق شد .

با توجه بوضع فعلی این حرفه ، ما ناچار میشویم برای برنامه آینده وکلای دادگستری اندیشه بیشتری بنمائیم و برای حفظ موجودیت و شخصیت و تأثیر کلام آنان و تطبیق حیثیات آنها با نیازمندی وسیع اجتماع - مخصوصاً در کشور های مشرق زمین - کوشش نمائیم .

امروز می بینیم عده زیادی از وکلای دادگستری در کرسی وکالت و مسند وزارت قرار دارند و بخوبی ، و بهتر از سایرین از عهده وظایف مزبوره بر آمده اند چون آنان با استقلال رأی و دقت نظر و کثرت معلومات و سایر مزایای خود بیش از کسانی که فاقد این خصوصیات هستند میتوانند به اجتماع خود و به کشور خود خدمت کنند و البته اینرا هم باید اضافه کنیم که اگر بخواهند در ضمن مشاغل عالیه خود از این مزایا صرف نظر کنند و آنها را برای مصالح عامه بکار نبرند و خدمات بزرگی را که میتوانند ، بعمل نیاورند

تاریخ وکالت دادگستری در جهان

موجب تضييع موقعيت خویش خواهند شد و بمصالح عمومی زیان وارد خواهند کرد.
وکیل دادگستری در تفکر و کار و اقدامات خود استقلال دارد.
او به نظریات موکل خود خضوع نخواهد کرد بلکه حق را ملاک نظر خویش قرار خواهد داد.
نسخه بدل قاضی محکمه نخواهد شد که اگر اشتباه کند او نیز اشتباه او را تأیید کند.
در مقابل حکام و زمامداران نیز نا توانی نشان نمیدهد و همه کارهای خوب و بدشان را صحنه نمیگذارد.
نسبت به همکاران خود نیز بی محابا میباشد و از هر نوع مطلب مورد رغبت آنان ولو زیانبخش باشد، استقبال نمیکند.

